

บทที่ 6

การดูแลเกี่ยวกับความเจ็บปวด

อาจารย์ณัฐธัญญา ประสิทธิ์ศาสตร์

PNC 1109 เทคนิคการช่วยเหลือดูแลบุคคลขั้นพื้นฐาน
(Basic Nursing Assistant Technique)

การการดูแลเกี่ยวกับความเจ็บปวด

วัตถุประสงค์ : หลังจบบทเรียนนี้ นักศึกษาสามารถ

1. บอกกลไกการเจ็บปวดได้
2. บอกลักษณะชนิดประเภทความปวดได้
3. บอกปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจ็บปวดได้
4. บอกการตอบสนองของร่างกายต่อความเจ็บปวดได้
5. บอกการดูแลเกี่ยวข้องกับความเจ็บปวดได้

การการดูแลเกี่ยวกับความเจ็บปวด

ความเจ็บปวด ในความหมาย
ของท่านหมายถึงอะไร?

DEFINITION OF PAIN : คำจำกัดความของความเจ็บปวด(PAIN)

INTERNATION ASOCIATION FOR THE STUDY OF PAIN: IASP

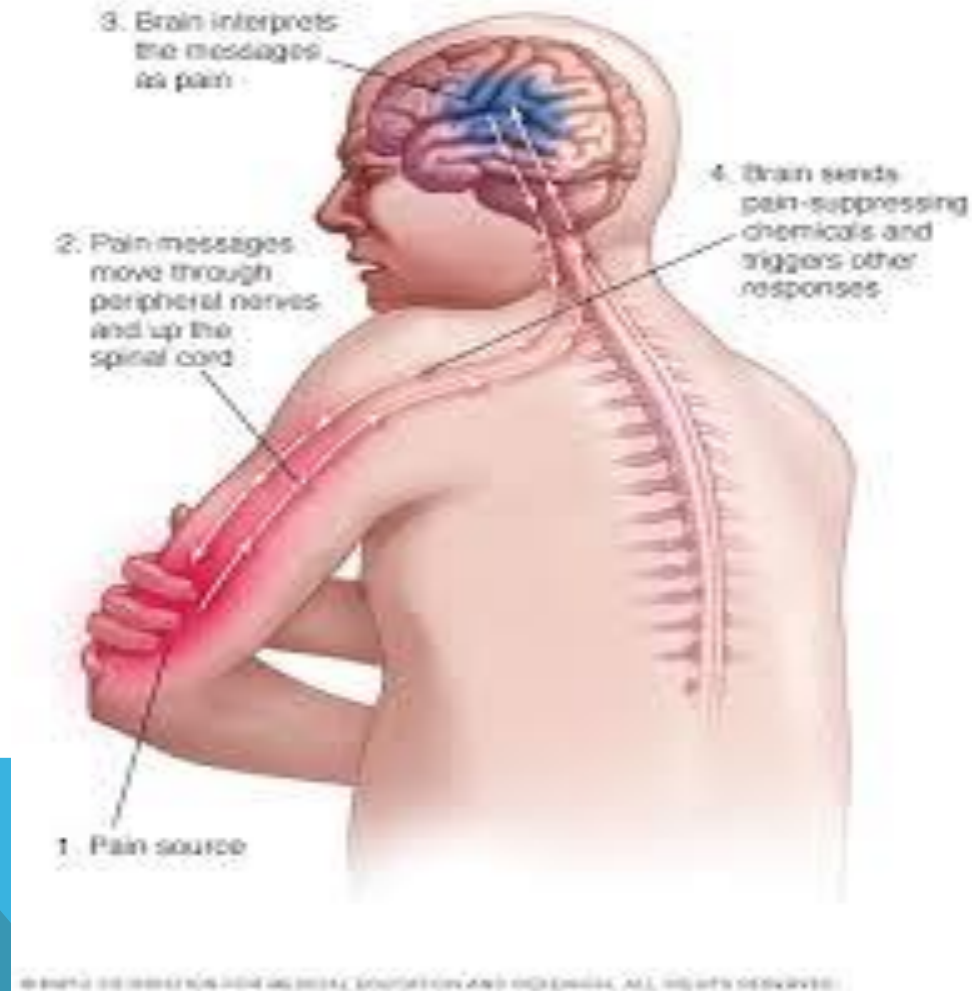
“ความปวดเป็น
ประสบการณ์ ความรู้สึกที่
ไม่สบาย ซึ่งเกิดจากการ
ทำลายเนื้อเยื่อ หรือเสมือน
หนึ่งมีการทำลายเนื้อเยื่อ”

Margo McCaffery, 1991

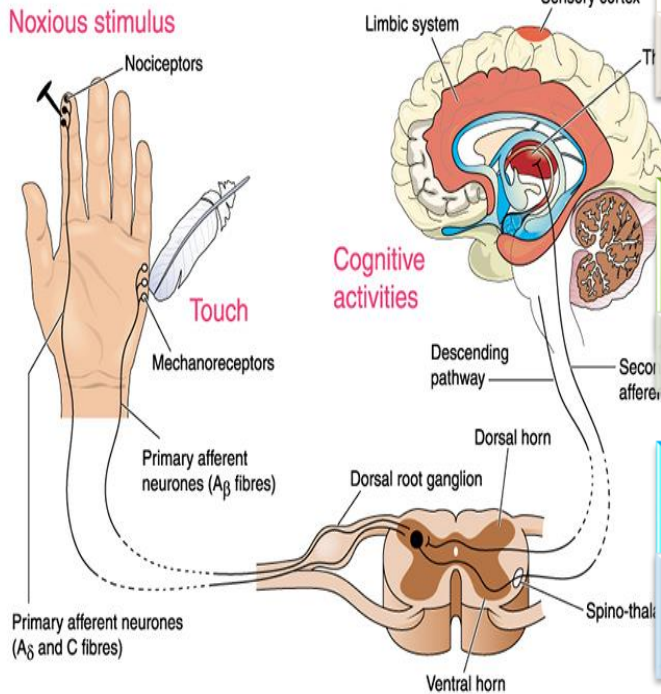

กลไกการเกิดความเจ็บปวด

ความเจ็บปวด

กระบวนการทางสรีรวิทยา ขั้นตอนสำคัญ 4 ขั้นตอน

การเหนี่ยวนำกระแสประสาท
Transduction: เกิดการบาดเจ็บ หลังสารสื่อประสาท

การส่งกระแสประสาท
Transmission: ไซสันหลังและสมอง

การรับรู้ความปวด
Perception : ลักษณะความรุนแรงของตำแหน่ง
ประสบการณ์

การปรับกระแสประสาท
Modulation: เกิดขึ้นเพื่อบรรเทาปวด

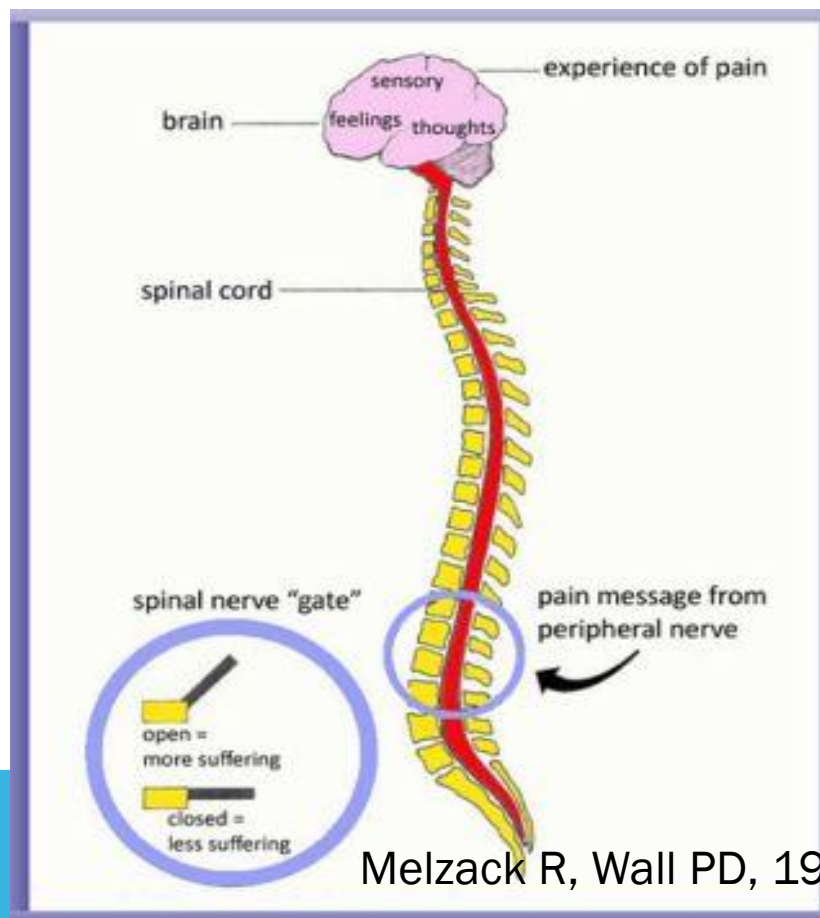

ทฤษฎีของความปวด (GATE CONTROL THEORY)

ทฤษฎีควบคุม การเปิดและปิด (Gate control theory)

คือ

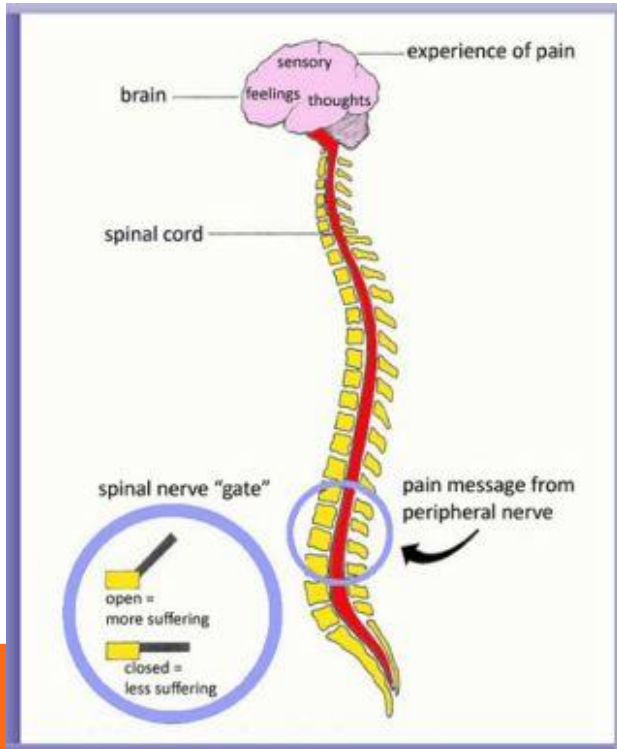
- ระบบควบคุมประตูในไขสันหลัง (Gate control theory)
- ระบบควบคุมส่วนกลางในคอร์เทกซ์ (Cortex) และทาลามัส (Thalamus)
- และระบบการเคลื่อนไหว (Modulate)

(GATE CONTROL THEORY) ระบบการควบคุมไมโทสหลัง

Substantia Gelatinos : SG cell

เซลล์ประสาทยับยั้งการส่งต่อกระแสประสาท

ยับยั้งกระแสประสาทส่งต่อ: T Cell

ส่งผลให้กระแสประสาทไม่ไปถึงสมอง

ทำให้ปิดประตูความปวด

การจัดการความปวด

กระตุ้นใยประสาทขนาดใหญ่มาก

จะกระตุ้นการทำงานของ
SG cell

ไม่เกิดความเจ็บปวด

เส้นใยประสาท	สัญญาณ
<p>เส้นใยประสาท <u>เบต้า (A bata fiber)</u> เป็นเส้นใย ประสาทขนาดใหญ่ มี เส้นผ่าศูนย์กลาง</p>	<p>รับสัญญาณประสาทจากการ สัมผัสเหมือน การนวด การกด และ ระดับอุณหภูมิ</p>
<p>เส้นใยประสาท <u>แอลฟา (A alpha fiber)</u> เป็น เส้นใยประสาทขนาดใหญ่ที่สุด</p>	
<p>เส้นใยประสาท <u>เอเดลต้า (A delta fiber)</u> เป็น เส้นใยประสาทขนาดเล็ก ส่งประสาทในระยะเวลา อันสั้น</p>	<p>นำความรู้สึกชนิดแหลมคม บอกตำแหน่งที่ ปวดได้ ชัดเจน และความรู้สึกปวดจะหมดไป เร็ว</p>
<p>เส้นใยประสาทซี (<u>C fiber</u>) เป็นเส้นใยประสาท ขนาดเล็ก นำกระแสประสาทในอัตราช้า</p>	<p>นำความรู้สึก ปวดตื้อๆ ,ปวดแสบปวดร้อน, หรือปวดบอกตำแหน่งได้ไม่ชัดเจน ความรู้สึกปวดอยู่เป็นเวลานาน</p>

สาเหตุการเจ็บปวดมากขึ้นหรือลดลง

การกระตุ้นกระแสประสาทขนาดเล็ก = Pain เพิ่มขึ้น

การกระตุ้นกระแสประสาทขนาดใหญ่ = Pain ลดลง

การกระตุ้นกระแสประสาทขนาดเล็ก = Pain เพิ่มขึ้น

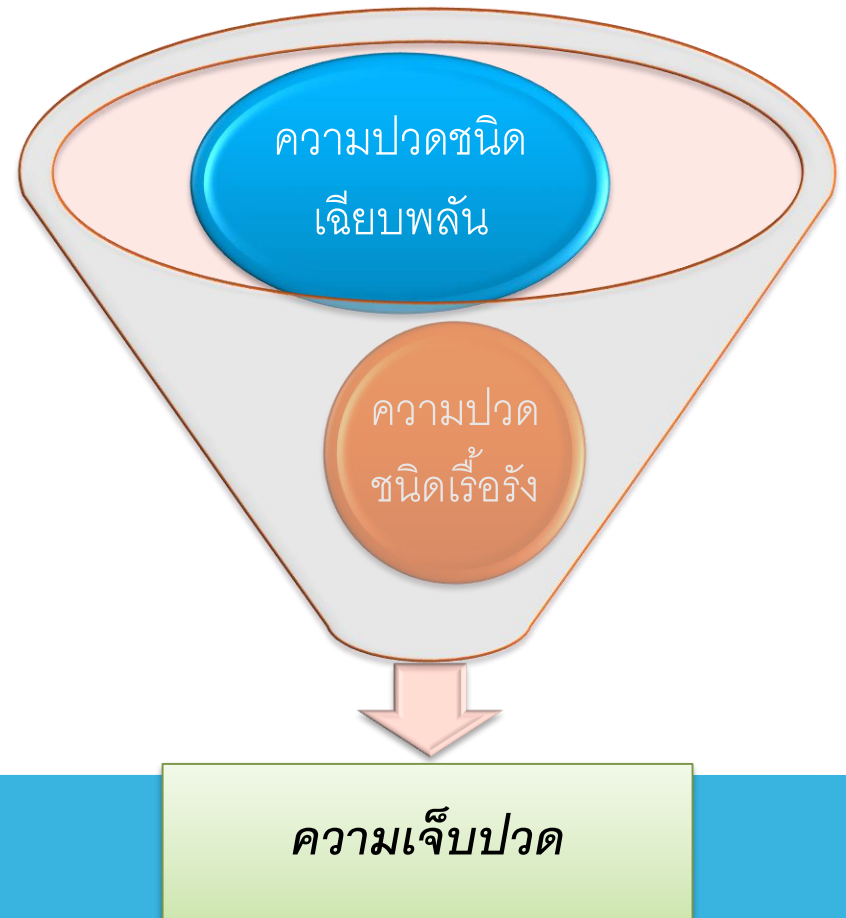

การกระตุ้นกระแสประสาทขนาดใหญ่ = Pain ลดลง

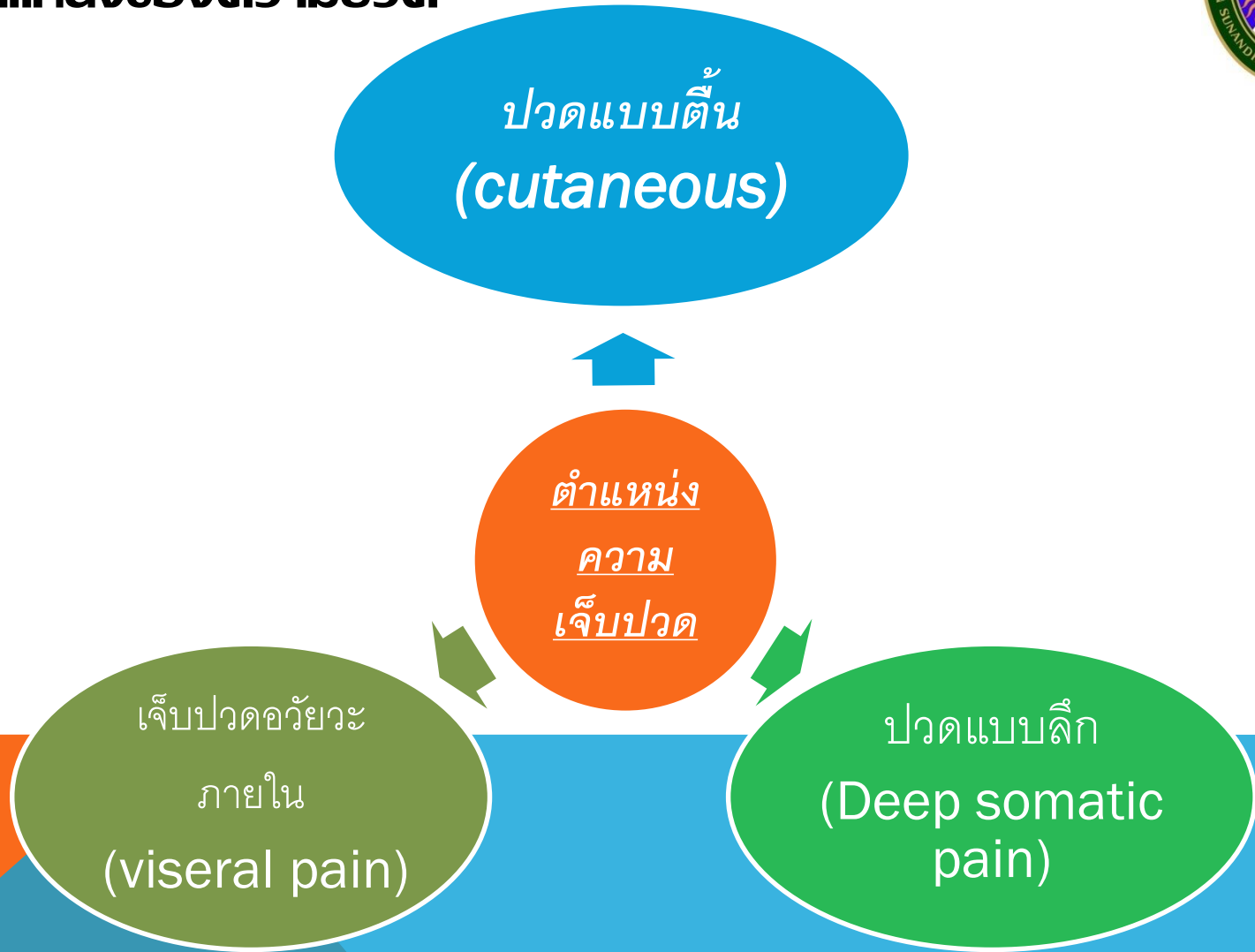
ลักษณะ และชนิดของความเจ็บปวด

จำแนกความปวดโดยใช้เวลา (Duration)
สามารถแบ่งความปวดได้ ชนิด 2 ชนิด

ตำแหน่งของความปวด

ปัจจัยที่มีผลต่อความเจ็บปวด

ปัจจัยด้าน
สรีระ

ปัจจัยด้าน
จิตใจ

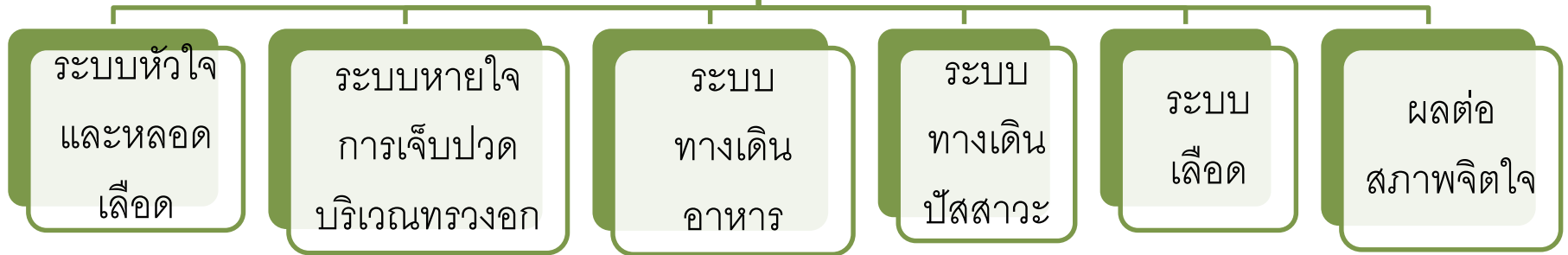
ปัจจัยด้าน
สังคมและ
วัฒนธรรม

ปัจจัยด้าน
สิ่งแวดล้อม

ความเจ็บปวดของบุคคล

การตอบสนองของร่างกายต่อความเจ็บปวด: การตอบสนองด้านสรีรวิทยา
ของร่างกายหลายระบบ

การตอบสนองของร่างกายต่อความเจ็บปวด

การช่วยเหลือดูแลผู้ป่วยที่มีความเจ็บปวด

การประเมิน :

การซักประวัติ ตรวจร่างกาย

การวางแผนการดูแลช่วยเหลือ :

การระบุปัญหา

การตั้งเป้าหมาย

ระบุผลลัพธ์ การดูแล

การจัดการความเจ็บปวด

การประเมิน : การซักประวัติ ตรวจร่างกาย

1

- ซักถาม อายุ ระดับความรู้สึก ยาที่ใช้ การแพ้ยา เวลาที่เริ่มปวด ระยะเวลาของความปวด ลักษณะของความปวด ความรุนแรง ตำแหน่ง อาการที่เกี่ยวข้อง และปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มหรือบรรเทาปวด

2

- สภาพร่างกาย/สภาพอารมณ์/ความคาดหวังต่อความปวด/การยอมรับความปวด/ความกังวลเกี่ยวข้องกับความเจ็บปวด

3

- การตรวจร่างกาย การประเมินความปวด

การประเมินความปวด

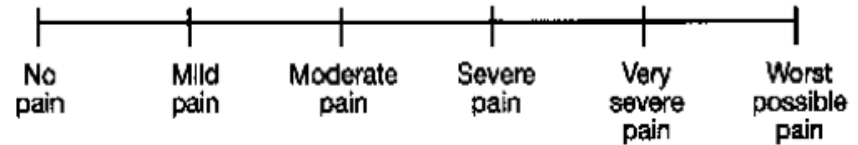

1

- โดยคำบอกเล่า : ความรุนแรง

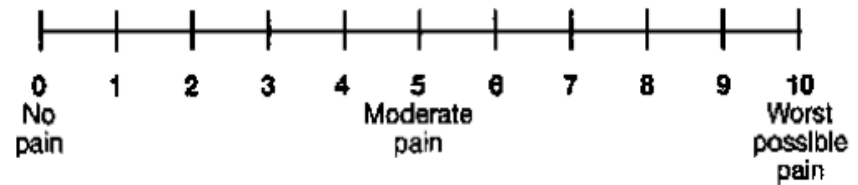
2

Simple Descriptive Pain Intensity Scale¹

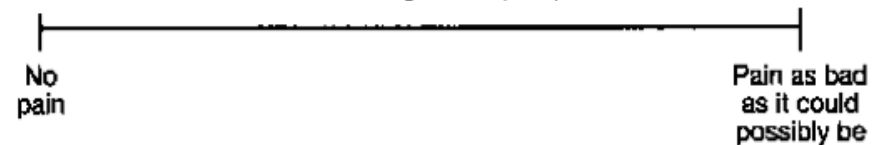

3

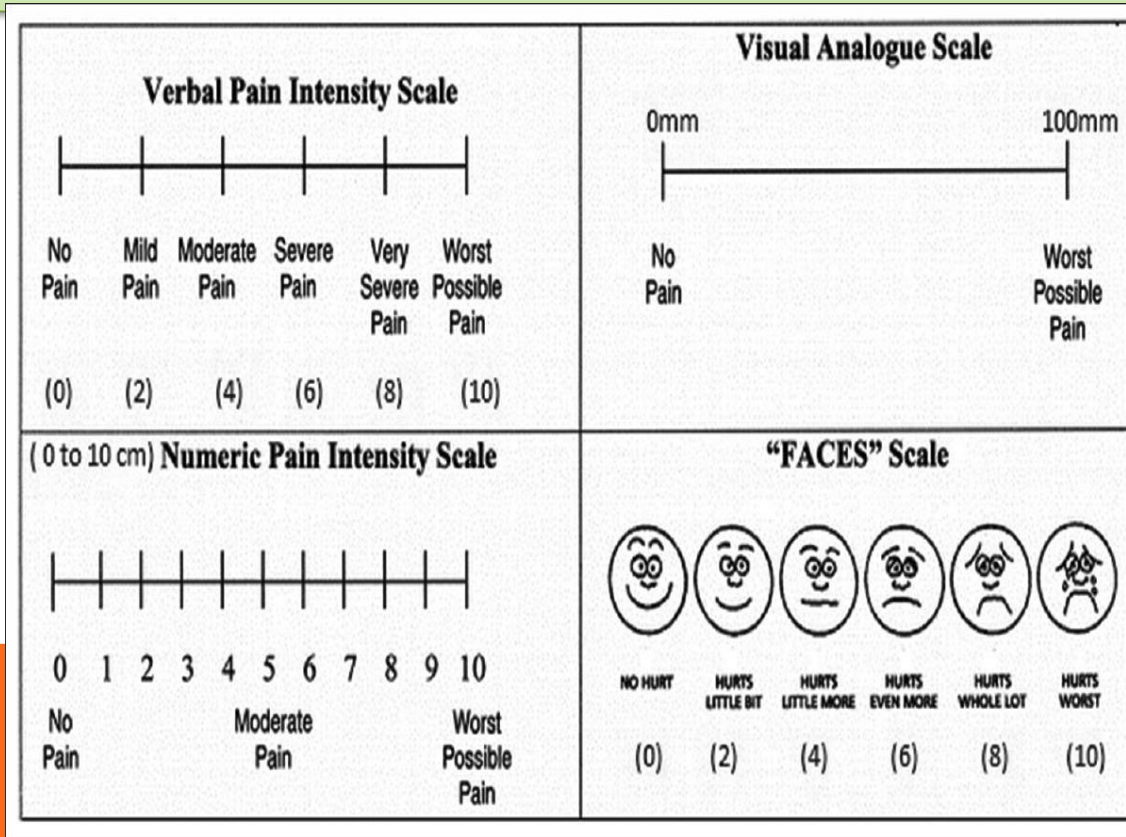
0-10 Numeric Pain Intensity Scale¹

Visual Analog Scale (VAS)²

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ระดับความเจ็บปวด

การบรรเทาปวดโดยไม่ใช้ยา

จัดทำผู้ป่วย

การนัด

การประคบร้อนและเย็น : การประคบเย็นควรทำทันที ที่มีการบาดเจ็บภายใน **24-48** ชั่วโมง

ยอมรับในความสำคัญของแรงกดดันที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมในผู้ป่วย

พัฒนาทัศนคติของผู้ดูแลช่วยเหลือ

ให้กำลังใจเพื่อเสริมสร้างความมั่นใจ

การเสริมสร้างความมั่นใจและรู้สึกปลอดภัย

กระบวนการดูแลที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย

4. การปฏิบัติการดูแลช่วยเหลือ (Nursing Intervention)

ซึ่งสามารถทำได้หลายลักษณะ

4.1 การช่วยเหลือด้านร่างกาย

4.2 การจัดสภาพแวดล้อม

4.3 การให้ข้อมูล

4.4 การให้ความช่วยเหลือทางด้านจิตใจ

4.5 ฝึกทักษะทางจิตวิทยา

4.6 การให้ความช่วยเหลือครอบครัวหรือบุคคลสำคัญ

กระบวนการดูแลที่เกี่ยวข้อกับความปวด

5. การประเมินผลการดูแลช่วยเหลือ (Evaluation)

การประเมินผลทางการพยาบาลเป็นการประเมินคุณค่าทางการดูแล ภายหลังจากให้การดูแลได้ปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลตามที่วางแผนมา โดยการประเมินผลการพยาบาลจะประเมินให้สอดคล้องกับการเขียนวัตถุประสงค์ทางการพยาบาล

กิจกรรมการณ: การแสดงบทบาทสมมติ

1. กรณีผู้ป่วยเบาหวาน แพทย์ปรับการรักษาจากการรับประทานเป็นยาฉีด
2. ผู้ป่วยวัยรุ่นปวดท้องมาก มาที่ห้องฉุกเฉิน
3. ผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกแพทย์แจ้งให้ผ่าตัดมดลูก
4. ผู้ป่วยเป็นโรคเบาหวาน ความดันรักษามาหลายปีไม่หาย ไม่มีคนดูแล
5. ผู้ป่วยวัยรุ่นประสบอุบัติเหตุ แขนหัก